

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

RYSKA

Att översätta översätta:
om svenska infinitivfraser och deras ryska motsvarigheter

Gerhard Isaksson

Examensarbete för RY1302, Handledare: doc. Nadezjda Zorikhina Nilsson
Kandidatuppsats
Termin: VT 2012 Examinator: doc. Svetlana Polsky

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
1.1. Ämnet.....	2
1.2. Syfte och hypotes.....	2
2. Metod och material	3
2.1. Metod.....	3
2.2. Material.....	4
3. Bakgrund	5
3.1. Infinitiv.....	5
3.2. Översättningsteori.....	6
3.3. Konstruktionsgrammatik.....	7
4. Resultat	8
4.1. Antal infinitiver.....	8
4.2. Svårbedömda fall.....	11
4.3. Infinitivfrasernas översättningar.....	14
4.3.1. Ska + inf.....	14
4.3.2. Skulle + inf.....	16
4.3.3. Kan, kunde + inf.....	19
4.3.3.1. Kan.....	19
4.3.3.2. Kunde.....	21
4.3.3.3. Hade kunnat/kunna/ha kunnat.....	22
4.3.4. Vilja, måste, böra + inf.....	23
4.3.4.1. Vilja.....	23
4.3.4.2. Måste.....	24
4.3.4.3. Böra.....	25
4.3.5. Få + inf.....	26
4.3.6. Fasverb + inf.....	28
4.3.7. Bruka + inf.....	30
4.3.8. Försöka + inf.....	31
4.3.9. Andra verb + inf.....	32
4.3.10. Ackusativ med infinitiv.....	33
4.3.11. Preposition + inf.....	34
4.3.12. Infinitiv som attribut.....	36
4.3.13. Andra konstruktioner.....	37
4.4. Infinitivkedjor.....	39
4.5. Rysk infinitiv utan motsvarighet i svenska.....	42
5. Sammanfattning och slutsats	44
6. Förkortningar och tecken	46
7. Litteraturlista	47
7.1. Källor.....	47
7.2. Referenser.....	47

1. Inledning

”Att släppa in en vilt främmande människa i sitt hem för att möblera och bestämma var skåpet ska stå skulle inte passa mig i vilket fall” (Mårtenson 1988:20).

I den här relativt korta meningen har författaren använt inte mindre än fem infinitiver: *släppa, möblera, bestämma, stå* samt *passa*, och ändå känns språket ledigt och naturligt. Svenskan använder ofta och gärna infinitivfraser; praktiskt taget vilken svensk text som helst vimlar av dem. Hur förhåller det sig i det här avseendet med ryskan? Är infinitiven lika vanlig där, eller är den vanligare, eller kanske mindre vanlig? I en alldeles nyutkommen rysk grammatik resoneras det mycket om aspektval vid infinitiv, men när det gäller användningen av infinitiv som sådan sägs den ske ”i stort enligt samma principer som i svenskan” (Walter 2010:316). Stämmer detta?

Å andra sidan sägs det i en rysk artikel angående översättning från engelska till ryska att: ”Инфинитив в английском языке редко переводится на русский язык инфинитивом.” (Malenkov 2002:307), det vill säga: Infinitiv i engelska översätts sällan med infinitiv till ryska (min översättning). Visserligen gäller detta i förhållande till engelska, men det är ändå en mycket kategorisk formulering som kan ge intrycket att infinitiv skulle förekomma mycket sparsamt i ryska.

Mot bakgrund av sådana motsägande åsikter kan det vara intressant att försöka få fram en översiktlig bild av hur svenska infinitivfraser faktiskt har översatts i några texter, och det är detta som är målet för min undersökning.

1.1. Ämnet

En studie över infinitivkonstruktioner i svenska och ryska och deras motsvarigheter i översättningar kan naturligtvis göras mycket omfattande och måste begränsas på olika sätt. Man skulle exempelvis kunna undersöka översättning i båda riktningarna, det vill säga svenska till ryska och ryska till svenska. Man skulle dessutom kunna titta på de fall där infinitiv förekommer på målspråket men inte på källspråket. Jag tänker mig att en sådan studie skulle kunna användas för jämförelser mellan originalspråk och översättningspråk. Men för en kandidatuppsats som den här verkar det nog mest naturligt att börja med att undersöka en riktning, och då från svenska till ryska. Måhända kan undersökningen också ses som en så kallad pilotstudie av svenska infinitivfraser och deras ryska motsvarigheter; hur ”fältet” ser ut, vilka problem man kan stöta på och så vidare.

1.2. Syfte och hypotes

Syftet med uppsatsen är således att undersöka hur svenska infinitivfraser ser ut i rysk översättning. När man har studerat ett främmande språk någon tid får man gärna en

intuitiv bild, mer eller mindre välgrundad, av hur språken förhåller sig till varandra i olika avseenden. Beträffande infinitivfraser är min bild att de är betydligt vanligare i svenska än i ryska. Det får hur som helst bli min övergripande, om än inte speciellt djärva hypotes. Av detta följer att undersökningen i huvudsak kommer att bli kvantitativ, för att kunna bekräfta eller förkasta hypotesen. Men jag avser också att belysa mer underordnade detaljer i översättningarna, och om möjligt urskilja mönster och regelbundenheter. Här har jag dock inga hypoteser utan undersökningen får så att säga själv visa vägen med hjälp av ett stort antal exempel.

2. Metod och material

Metoden är komparativ och kan närmast beskrivas som noggrann parallellläsning av ett antal svenska texter och deras ryska översättningar. Här kan man tänka sig två vägar: antingen ett helt verk, till exempel en roman, eller också ett eller ett par kapitel ur flera olika verk. Jag föredrar att arbeta på det senare sättet, dels därför att man undviker att en enskild författares/översättares personliga egenheter slår igenom, dels därför att själva arbetet blir intressantare på så vis.

2.1. Metod

Insamlingen av materialet gick så till att jag läste sju mer eller mindre slumpvis valda svenska originaltexter och motsvarande ryska översättningar och antecknade alla meningar som innehöll någon infinitivfras. Undersökningen har alltså inte gjorts med hjälp av någon datorbaserad korpus utan på ett mera gammaldags sätt med manuellt gjorda excerpter. Förutom samtliga fall där svensk infinitiv översatts på något sätt till ryska tog jag även med alla ryska infinitiver som inte motsvarades av svensk infinitiv. Detta ligger kanske lite vid sidan om undersökningens egentliga syfte, men jag fann att det var lätt gjort och insåg att det kunde bidra till att nyansera slutresultatet.

Rent praktiskt gick det så till att jag noterade varje exempelmening (i original och översättning) på ett kort, som sedan fick en kodbeteckning bestående av författarens initialer plus ett löpnummer. Detta arbetssätt visade sig ändamålsenligt, och det är denna kod som återfinns före varje exempel.

Eftersom infinitivfraser som sagt är synnerligen vanliga i svenska blev materialet snart tämligen stort, närmare bestämt 769 svenska infinitiver och deras ryska motsvarigheter samt dessutom 102 ryska infinitiver som inte motsvaras av svenska. Nästa steg i arbetet blev så att gruppera de svenska infinitivfraserna på något sätt som kunde ge god överblick. I Svenska Akademiens grammatik, del 3 (SAG 1999) finns en mycket utförlig genomgång av hur svensk infinitiv kan fungera (se vidare avsnitt 3.1). Från början hade jag tänkt använda den som indelningsgrund, men det visade sig snart att grupperna då skulle ha blivit mycket olikstora. Istället har jag låtit materialet successivt visa på en,

som jag hoppas, överskådlig indelning; det vill säga en där gruppernas storlek inte skiljer sig åt alltför mycket.

Grupperingen av de ryska översättningarna har av naturliga skäl blivit annorlunda. Här rör det sig ju inte bara om infinitiver, även om de utgör den största gruppen, utan också om finita verb, "nollöversättning", gerundier, particip med mera. Indelningen i grupper ger sig alltså själv eftersom varje typ av översättning naturligtvis måste redovisas var för sig, oavsett hur stor eller liten gruppen blir.

2.2. Material

De texter jag har använt är:

- *Solange*, roman av Willy Kyrklund (WK)
- *Finskan*, novell av Ivar Lo-Johansson (IL)
- *Samuel August från Sevedstorp och Hanna i Hult*, berättelse av Astrid Lindgren (AL)
- *Skrämmer dig minuten*, roman av Torgny Lindgren (TL)
- *Populärmusik från Vittula*, roman av Mikael Niemi (MN)
- *Grabben i graven bredvid*, roman av Katarina Mazetti (KM)
- *Neros bågare*, roman av Jan Mårtenson (JM)
- De ryska översättningarna av dessa verk, gjorda av A. Afinogenova (WK och TL), T. Tumarkina (IL), I. Novickaja (AL), R. Kosynkin (MN), T. Dobronickaja (KM) och N. Fëdorov (JM)

Den undersökta mängden text skiljer sig något mellan de olika författarna men utgör ungefär två kapitel från var och en, samt hela novellen av Lo-Johansson. Min tanke när jag samlade material var att ta cirka hundra exempel från varje författare oavsett vilken textmängd som erfordrades för det.

Antalet ord i de undersökta avsnitten framgår av följande tabell:

Tabell 1

Författare	Undersökt text antal sidor	Ord per sida genomsnitt	Undersökt text antal ord
Willy Kyrklund	16	211	3376
Ivar Lo-Johansson	12	297	3564
Astrid Lindgren	9	320	2880
Torgny Lindgren	8	355	2840
Mikael Niemi	13	301	3913
Katarina Mazetti	6	329	1974
Jan Mårtenson	16	293	4682
			23229

Den här tabellen får tas med viss reservation; siffrorna är inte så exakta som de ger intryck av. Antalet ord per sida fick jag fram genom att räkna 2 – 4 slumpmässigt valda sidor från varje författare, och variationen blev då ibland ganska kraftig.

3. Bakgrund

I det här avsnittet ges först en allmän presentation av infinitivens form och funktion, i första hand den svenska och i någon mån även den ryska. Sedan följer två avsnitt om några språkvetenskapliga teorier som kan vara användbara för tolkningen av undersökningens resultat. Det rör sig dels om översättningsteori och dels om den relativt nya gren inom lingvistik som kallas konstruktionsgrammatik. Dessa avsnitt kan ses som något slags "positionsbestämning" för hela uppsatsen.

3.1. Infinitiv

Svensk infinitiv kan uppträda i fyra olika former (Rebbe m.fl. 1959:67): presens infinitiv, aktiv och passiv (att jaga, att jagas) och perfekt infinitiv, likaledes aktiv och passiv (att ha jagat, att ha jagats). Infinitivformerna kan så konstrueras på ett flertal olika sätt och bilda olika typer av fraser. Den genomgång av svenska infinitivfrasers funktioner som finns i SAG (1999:564 ff) kan vara bra att ha som bakgrund till undersökningen, så jag gör här ett kort referat av framställningen. Beteckningarna och exemplen härrör från SAG liksom kursiveringarna.

Först delas funktionerna upp i två huvudgrupper: sådana där infinitivfrasen i huvudsak kan användas på samma sätt som en nominalfras och sådana där den inte kan det. Den första gruppen delas sedan in i sex undergrupper, där infinitivfrasen kan uppträda som:

- Subjekt: *Att få segla jorden runt* hade alltid lockat honom.
- Objekt: Han glömmer *kolla resultatet*. Kommunen måste *få exakta besked*.
- Subjektspredikativ: Att ha skulder är *att inte vara herre i sitt hus*.
- Objektspredikativ: [...] det kallar jag *att leva och ta dagen som den kommer* [...]
- Rektion: Han har svårt för det här med *att säga komplimanger*.
- Attribut: det vällovliga syftet *att begränsa bilismen*

Den andra huvudgruppen, infinitivfraser som kan användas på andra sätt än nominalfraser, delas in i sju undergrupper:

- Nexusinfinitiv: Han såg henne *sitta och sticka*.
- Bundet adverbial: Den här pennan går inte *att skriva med*.
- Fritt adverbial: Det går bättre nu *att döma av rapporten*.

- Fundament (som objekt) i sats med *göra* på verbfrasens ordinarie plats i satskärnan: *Låna pengar av mina egna barn tänker jag inte göra.*
- I komparativ subjunktionsfras: *Jag arbetar lika gärna som att gå omkring och tigga.*
- I enledad huvudsatsekvivalent: *Att spöka ut sig så där!*
- I flerledad huvudsatsekvivalent: *Jag gifta mig? Varför ta det så allvarligt?*

De allra flesta exemplen i mitt material tillhör funktionen objekt, medan en funktion som flerledad huvudsatsekvivalent inte alls är representerad. SAG:s beskrivning säger inte heller något om hur vanliga eller ovanliga de olika konstruktionerna är utan bara vilka som är möjliga på svenska.

I svenska läroböcker i ryska sägs förvånansvärt lite om hur rysk infinitiv fungerar, om man bortser från aspektval. Nu ligger väl detta något utanför ramen för min undersökning, eftersom rysk infinitiv bara är en av flera möjligheter och eftersom jag endast har undersökt översättning i riktningen från svenska till ryska. Men en hänvisning till en grammatik som faktiskt tar upp detta, nämligen Wikland (1974:175 ff) kan måhända vara på sin plats. Här sägs att rysk infinitiv bland annat används som:

- Verbkomplement och till "predikativsatser": *Она устала ждать от него письма. Вам надо говорить медленно.*
- Uppmaningsform: *Встать! Туда не подходить!*
- Predikat i "infinitivsatser": *Что мне делать? Мне никогда не забыть этого!*
- Predikat i vissa bisatser: *Прежде чем войти, он постучал.*

3.2. Översättningsteori

När det gäller översättningsteori stödjer jag mig på den ryske lingvisten Barchudarov som i sin bok *Jazyk i perevod* (1975) mycket grundligt går igenom översättandet ur olika synvinklar. Han inleder med att diskutera betydelse (значение) och fortsätter sedan med semantiska motsvarigheter (семантические соответствия) och översättningens enheter (единицы перевода) för att avsluta med översättningstransformationer (переводские трансформации).

I kapitlet om översättningens enheter visar Barchudarov (1975:175 ff) att översättning kan ske på skiftande nivåer. Han talar om översättning på fonemnivå (уровень фонем), morfemnivå (уровень морфем), ordnivå (уровень слов), frasnivå (уровень словосочетаний), menings/satsnivå (уровень предложений) och slutligen på textnivå (уровень текста). Fonem- och morfemnivå är knappast intressant för den här undersökningen och inte heller textnivån. De andra tre är däremot aktuella i praktiskt taget vartenda exempel. Översättning på ordnivå är ju så att säga normalfallet, och översättning på fras- eller meningsnivå är också mycket vanlig, som kommer att framgå av exemplen längre fram.

Även transformationer är något som ofta förekommer. Barchudarov (1975:191 ff) delar in dessa i fyra grupper: omkastningar (перестановки), byten (замены), tillägg (добавления) och utelämnande (опущения). Gruppen *byten* delas så in i ett antal undergrupper och det är framför allt några av dessa som är relevanta för det jag har hittat. Det gäller exempelvis byte av ordformer (замены форм слова), byte av ordklasser (замены частей речи), byte av satsdelar (замены членов предложения) samt i någon mån *utelämnande* vid så kallad nollöversättning. Exempel på byte av ordformer är när svensk infinitiv återges med ryskt gerundium eller, vilket är mycket vanligt förekommande, finit verb. Byte av ordklass kan vara att infinitiv översätts med substantiv eller i något enstaka fall med adverb. Byte av satsdelar är kanske inte så vanligt, men det kan röra sig om en svensk infinitiv som står som objekt medan motsvarande ryska verb utgör predikat i satsen. Exempel på alla dessa typer av transformationer finns i avsnitten som redovisar undersökningens resultat.

3.3. Konstruktionsgrammatik

Den andra teoretiska "positionsbestämningen", förutom översättningsteorin, utgörs som nämnts av konstruktionsgrammatiken. Det som jag har använt där är i första hand just begreppet *konstruktion*. Det ordet kan naturligtvis användas på ett vardagligt sätt, ungefär som synonym till fras. Men inom konstruktionsgrammatiken betraktas *konstruktionen* som *den grundläggande språkliga enheten*, och som konstruktioner kan räknas till exempel morfem, ord, sammansatta ord, idiom och grammatiska konstruktioner i mera gängse mening, såsom passivkonstruktioner (Smirnova & Mortelmans 2010:138). Konstruktionerna tillskrivs sedan vissa egenskaper; de bildar ett kontinuum som i sin helhet utgör ett språks grammatik och lexikon. Dessutom anses det att grammatiken är icke-härledd (nicht-derivationell) och icke-modulär (nicht-modular) samt att den inte är medfödd utan lärs in. Med icke-härledd menas att man inte använder sig av transformationer och härledning i den generativa grammatikens mening, och med icke-modulär förstås att form och betydelse inte befinner sig i åtskilda moduler, som syntax och semantik (Smirnova & Mortelmans 2010:134-135).

En annan forskare inom den här riktningen, Adele Goldberg (1996:69) säger så här om konstruktionsgrammatikens anspråk: "Construction grammar aims to account for the full range of facts of any language, without assuming that a particular subset of the data is part of a privileged 'core'." Här står konstruktionsgrammatiken, som det verkar, i uttalad motsatsställning till den generativa grammatiken i Chomskys efterföljd. Konstruktionsgrammatiken har lagt stor vikt vid studiet av idiom och mera ovanliga konstruktioner och sett kunskap om dessa som ett sätt att förstå hur språket fungerar, eller med Goldbergs (1996:70) ord: "Thus what some other theories take to be peripheral, Construction Grammar takes to be central to our understanding of language."

4.Resultat

För att kunna utvärdera materialet och få fram ett överskådligt och begripligt resultat har jag således fördelat infinitivkonstruktionerna på ett antal grupper av ungefär samma storlek. Dessa är:

- *Ska, skall, kommer att* + inf
- *Skulle, kom att* +inf
- Olika former av *kunna* + inf
- Olika former av *vilja, böra, måste* + inf
- Olika former av *få* + inf
- *Fasverb* + inf
- Olika former av *bruka* + inf
- Olika former av *försöka* + inf
- *Andra verb* + inf
- *Ackusativ* + inf
- *Preposition* + inf
- Infinitiv som *attribut*
- *Andra* infinitivkonstruktioner

Förutom detta har jag tittat efter fall där svenskan sätter ihop hela kedjor av infinitiver, men de har inte fått bilda någon egen grupp i statistiken eftersom varje kedja består av två eller tre infinitivled som var för sig kan hänföras till någon av de ovannämnda grupperna.

De ryska översättningarna å andra sidan fördelade sig på sju olika typer, nämligen:

- *Infinitiv*
- *Finit verb*
- *Particip*
- *Gerundium*
- *Adverb*
- *Substantiv*
- *Nollöversättning (Ø)*

Med *nollöversättning* menas här att infinitiven inte översätts alls, eller översätts med en mycket avvikande konstruktion.

4.1. Antal infinitiver

Materialet utgörs av totalt 769 svenska infinitiver med ryska översättningar, samt 102 förekomster av rysk infinitiv utan svensk motsvarighet. I tabellerna 2 – 6 nedan visas i

antal och procent hur detta fördelar sig på de olika författarna och på de svenska infinitivkonstruktionerna och de ryska översättningarna.

Tabell 2 Svenska infinitivkonstruktioner fördelade på författare, antal belägg.

Antal	WK	IL	AL	TL	MN	KM	JM	Σ
Ska, kommer att	18	5	2	9	1	3	5	43
Skulle, kom att	15	9	22	24	10	5	11	96
Kunna	21	18	25	24	12	16	20	136
Vilja, böra, måste	17	9	21	11	7	10	13	88
Få	11	4	11	6	8	6	8	54
Fasverb	5	1	4	4	18	2	4	38
Bruka	2	1	2	3	1	4	2	15
Försöka	1			4	11	1	2	19
Andra verb	7	19	13	16	11	13	18	97
Ackusativ + inf	3	4	3	2	7		1	20
Preposition + inf	10	14	8	7	5	8	16	68
Attribut	9	5	3	8	4	10	2	41
Andra konstr.	5	6	9	7	2	9	16	54
Totalt	124	95	123	125	97	87	118	769

Det mest påfallande i de två första tabellerna är väl att siffrorna varierar så kraftigt mellan författarna, exempelvis antalet fraser med *ska* hos WK eller fasverb och *försöka* hos MN, vilket är två till tre gånger större än genomsnittet för hela materialet; eller *ska*-fraser hos MN vilka bara utgör en sjättedel, såsom framgår av tabell 3. Man kan också notera att *kunna* bildar en mycket stor grupp som kommer att behöva delas upp i mindre enheter.

Tabell 3 Samma resultat som i tabell 2 men i procent.

Procent	WK	IL	AL	TL	MN	KM	JM	Totalt
Ska, kommer att	14,5	5,3	1,6	7,2	1,0	3,4	4,2	5,6
Skulle, kom att	12,1	9,5	17,9	19,2	10,3	5,7	9,3	12,5
Kunna	16,9	18,9	20,3	19,2	12,4	18,4	16,9	17,7
Vilja, böra, måste	13,7	9,5	17,1	8,8	7,2	11,5	11,0	11,4
Få	8,9	4,2	8,9	4,8	8,2	6,9	6,8	7,0
Fasverb	4,0	1,1	3,3	3,2	18,6	2,3	3,4	4,9
Bruka	1,6	1,1	1,6	2,4	1,0	4,6	1,7	2,0
Försöka	0,8			3,2	11,3	1,1	1,7	2,5
Andra verb	5,6	20,0	10,6	12,8	11,3	14,9	15,3	12,6
Ackusativ + inf	2,4	4,2	2,4	1,6	7,2		0,8	2,6
Preposition + inf	8,1	14,7	6,5	5,6	5,1	9,2	13,6	8,8
Attribut	7,3	5,3	2,4	6,4	4,1	11,5	1,7	5,3
Andra konstr.	4,0	6,3	7,3	5,6	2,1	10,3	13,6	7,0

I de tre följande tabellerna är siffrorna klart jämnare fördelade. Se till exempel i tabell 5 på procentandelarna för infinitiver som har återgivits med infinitiv. Variationen ligger här som mest på 5,7 procentenheter (hos WK).

Tabell 4 Ryska översättningar av svenska infinitiver, antal belägg.

Antal	WK	IL	AL	TL	MN	KM	JM	Σ
Infinitiv	72	45	69	60	46	48	63	403
Finit verb	37	34	38	39	40	24	29	241
Particip	2		2	1	1		2	8
Gerundium	3	2	3	6	2		2	18
Substantiv	3	3	3	6	2	2	7	26
Adverb	1		1					2
Ø	6	11	7	13	6	13	15	71
Totalt	124	95	123	125	97	87	118	769

Tabell 5 Samma resultat som i tabell 4 men i procent.

Procent	WK	IL	AL	TL	MN	KM	JM	Totalt
Infinitiv	58,1	47,4	56,1	48,0	47,4	55,2	53,4	52,4
Finit verb	29,8	35,8	30,9	31,2	41,2	27,6	24,6	31,3
Particip	1,6		1,6	0,8	1,0		1,7	1,0
Gerundium	2,4	2,1	2,4	4,8	2,1		1,7	2,3
Substantiv	2,4	3,2	2,4	4,8	2,1	2,3	5,9	3,4
Adverb	0,8		0,8					0,3
Ø	4,8	11,6	5,7	10,4	6,2	14,9	12,7	9,2

Tabell 6 Förhållandet mellan svensk och rysk infinitiv, med och utan motsvarighet. Antal och procent.

	WK	IL	AL	TL	MN	KM	JM	Totalt
Svenska inf, antal	124	95	123	125	97	87	118	769
Rysk inf som motsvaras av svensk inf, antal	72	45	69	60	46	48	63	403
Rysk inf som motsvaras av svensk inf, procent	58,1	47,4	56,1	48,0	47,4	55,2	53,4	52,4
Rysk inf som <u>inte</u> motsvaras av svensk inf, antal	12	10	9	13	26	17	15	102
Totala antalet ryska inf	84	55	78	73	72	65	78	505
Rysk inf i procent av svensk inf	67,7	57,9	63,4	58,4	74,2	74,7	66,1	65,7

Tabellerna 2 – 6 får bilda ramen för den fortsatta genomgången av resultatet, där samtliga konstruktionstyper redovisas var för sig och siffrorna kommenteras mera

ingående, men först kommer ett avsnitt där jag diskuterar några fall som varit problematiska i något avseende.

4.2. Svårbedömda fall

Vid genomgången av materialet stötte jag alltså på några fall som var svåra att kategorisera. En möjlighet hade varit att helt enkelt utesluta dessa från undersökningen. Men eftersom jag inte har valt mina belägg utan tagit de omkring hundra första i varje text så finns här en viss slumpmässighet som jag inte ville rucka på. Jag bestämde mig alltså för att ta med alla beläggen i statistiken och blev då tvungen att på något sätt klassificera samtliga, även de svårbedömda. För att ge läsaren möjlighet att själv ta ställning till min bedömning och få en uppfattning om vilka felmarginaler som kan finnas, tänker jag i det här avsnittet redovisa några av de fall som har varit brydsamma. Det rör sig inte om särskilt många (runt tjugo), men det kan ändå vara bra att ha detta i åtanke vid den fortsatta läsningen.

Svårigheterna i bedömningen kan dels vara att avgöra till vilken grupp en svensk eller rysk fras rimligen bör hänföras, dels kan det vara att bestämma på vilken nivå översättningen ligger (Barchudarov 1975:175 ff); alltså i extremfallet om det är en översättning överhuvudtaget eller om det är en parafras. Bland svenska fraser kan problemet exempelvis vara om en underförstådd infinitiv ska räknas som ett belägg eller om man strikt ska hålla sig till att bara räkna de infinitiver som faktiskt är utskrivna.

(WK 41) Det kunde varit litet mera förstås [...]

Här är ju underförstått ett *ha*: kunde *ha varit*, alltså en perfekt infinitiv.

(TL 39) [...] som skulle kunnat vara [...]

Även här är ett *ha* underförstått, och i båda fallen har jag räknat det som exempel på två infinitiver, alltså *ha varit* och *ha kunnat*. Problemet kan också bestå i att flera samordnade infinitiver styrs av ett och samma finita verb:

(JM 95) Det var nån som jag skulle ha mött här och ätit middag med.

Jag har bedömt det som att *skulle* styr de två infinitiverna *ha mött* och *ha ätit*, alltså två belägg.

(JM 20-21) Det räcker inte längre att kunna skilja på Haupt och Linning, eller att leta upp Hilleström och Martin [...]

Här har jag räknat med två infinitiver styrda av *räcker*: *räcker att kunna* och *räcker att leta upp*. En annan möjlig tolkning vore: *att kunna leta upp*, det vill säga först en infinitiv *kunna* styrd av *räcker* och sedan infinitiven *leta upp* styrd av ett underförstått *kunna*.

En liknande typ av svårbedömda fall uppstår när två infinitiver är förenade med ett *och* som kan tydas som *för att*, såsom det ofta är i talspråk där både *och* och *att* uttalas som *å*. I sådana fall har jag faktiskt bedömt mera som det står, alltså som två separata infinitiver styrda av samma finita verb.

(AL 24) Tillsammans bestämde de att Ida skulle gå och rådgöra med sin far.

Här har jag räknat två infinitiver styrda av *skulle*: att Ida *skulle gå* och *skulle rådgöra*, det andra *skulle* alltså underförstått.

(AL 64) Det var en guldfågel som Samuel August borde fara och ta sig en titt på, ansåg hon.

På samma sätt som i det förra exemplet har jag räknat två belägg: *borde fara* och *borde ta*. Översättaren läser det dock som en avsikt och återger det:

(AL 64) [...] на которую стоит поехать посмотреть.

I ett tredje exempel har översättaren däremot tagit den svenska frasen rakt av:

(AL 76) Och hon föreslog helt frimodigt att de skulle gå ut och gå ett slag mitt uppe i allt ätandet.

И она чистосердечно предложила ему выйти из-за стола и прогуляться немного прямо во время еды.

Det kan också dyka upp mera särpräglade tolkningssvårigheter, exempelvis denna:

(TL 65) Till människorna tyst men varmt jag bedja vill, att de förlåta mina fel för sina.

Problemet här är *förlåta*; rör det sig om en infinitiv styrd av ett underförstått *må* eller om en gammaldags pluralform? Jag har tolkat det som det senare och alltså inte räknat *förlåta*.

När det gäller grupperingen av översättningarna finns det inte så många problem med de ryska motsvarigheterna. Men ett sådant kan vara passiv konstruktion med utelämnat *есть*.

(WK 66) [...] ja då skulle man ändå vara bunden vid klosettstolen under kontorstid
[...] да, тут-то и окажется, что ты в рабочее время привязан к унитазу [...]

(TL 40) Hon hade en dräkt av ett brunt tyg som på ytan var luddigt på ett sådant sätt att hon såg ut att vara täckt av ett tjockt dammlager.

Коричневая ворсистая ткань костюма создавала полное впечатление, будто она покрыта толстым слоем пыли.

I båda fallen har jag räknat passivformen som finit verb, alltså (*есть*) *привязан* och (*есть*) *покрыта*, eftersom *есть* normalt utelämnas i presens av *быть*, och eftersom passivformer i preteritum och futurum bildas med de finita formerna *был* och *будет* (Fält 2004:169).

De återstående problemfallen gäller förhållandet mellan original och översättning. Denna kan ha skett på fras- eller meningsnivå (Barchudarov 1975:181 ff), som i de följande exemplen.

(TL 12) [...] som blicken bara registrerat utan att skicka själva innebörden till hjärnan.

[...] глаза регистрировали слова, а мозг не усваивал содержания.

Jag har räknat detta som att infinitiven *skicka* har återgivits med det finita verbet *усваивал* samtidigt som adverbialiet i den svenska satsen (till hjärnan) motsvaras av subjektet i den ryska (мозг). Översättningen har väl snarast skett på meningsnivå.

Ett annat liknande exempel är:

(MN 23) Vinden letar sig in under jacklinningen och får mig att huttra.

Ветер задувает мне под куртку, пробирая до костей.

Här har jag bedömt infinitiven *huttra* som översatt med gerundium *пробирая до костей* även om betydelsen ligger en aning isär och översättningen också här kan sägas ha skett på meningsnivå.

Ett lite annat problem erbjuder till sist:

(MN 51) [...] den skulle aldrig gå att spela mer.

[...] она больше не будет играть.

Här finns två svenska infinitiver *gå* och *spela* och en rysk, *играть*, men hur ska man anse att *gå* är översatt, som *будет*? Jag har i stället räknat det som att *gå* motsvaras av \emptyset och *spela* naturligtvis av *играть* som tillsammans med *будет* bildar imperfektivt futurum.

Förhoppningsvis har läsaren nu fått en uppfattning om vad som har orsakat problem vid bedömningen och hur dessa har lösts. Det ska också poängteras att de olika alternativa bedömningarna må ha goda skäl för sig, men att det i varje enskilt fall var nödvändigt att välja en av dem. Ytterligare några i olika avseenden tveksamma fall kommer att beröras längre fram i redovisningen.

4.3. Infinitivfrasernas översättningar

Varje konstruktionstyp belyses i det följande med några exempel. Eftersom dessa sammanlagt utgör endast cirka en fjärdedel av det totala antalet i materialet, är det uppenbart att jag har måst göra ett urval, vilket givetvis alltid blir mer eller mindre subjektivt. Det är kanske därför på sin plats att klargöra hur jag har gått till väga. I första hand har jag valt så korta och så enkla exempelmeningar som möjligt, och helst sådana som bara innehåller en typ av infinitivfraser, bortsett från i avsnittet om infinitivkedjor. Det ska också sägas att jag inte alltid har tagit med hela meningar utan i många fall bara så mycket att sammanhanget blir klart och frasens funktion tydligt framgår. Siffror inom parentes anger antal förekomster av aktuella ord eller konstruktioner.

4.3.1. Ska, skall, kommer att + infinitiv

Gruppen infinitiver som styrs av *ska/skall/kommer att* omfattar i hela materialet 43 exempel, varav 5 med *kommer att*. En författare, Willy Kyrklund, har betydligt fler än de andra, men det rör sig här om ett kort avsnitt där upprepad användning av *skall* ger en speciell effekt:

(WK 81) Fri skall jag träda ut i solskenet på gatan [...]

Свободной шагну я через порог на солнце [...]

(WK 91) [...] lätt som ett löv skall kopparinseglet vila i min hand.

[...] как легкий листок эта медная печать будет покоиться в моей руке.

Konstruktionerna i den här gruppen kan ha både temporala och modala betydelser, ofta nog kan det vara både och, alltså snarare "färgningar" åt ena eller andra hållet. Överhuvudtaget verkar frågan om hur *ska* bör bedömas vara mycket omstridd bland språkvetare. En forskare inom området säger så här: "Hjälpverbet *skola* är svenskans mest kontroversiella framtidsuttryck, och striden har gällt om det bör kallas för 'futurum' eller inte respektive för modalt eller temporalt" (Christensen 1997:35-36).

När det gäller *kommer att* är dock betydelsen entydig; den är temporal, det vill säga futurum som i nästa exempel:

(MN 25) Jag kommer att dö här.

Я умру здесь.

Beträffande konstruktionerna med *ska/skall* kan dessa otvivelaktigt uppfattas på olika sätt, med mer eller mindre tydligt modal färgning, vilket avspeglas i översättningarna:

(IL 23) Hur mycket vill ni jag ska tro av det där?

☑ Как вы думаете, почему я должен этому поверить?

I ett annat fall har *ska* + inf återgivits med perfektivt futurum, det vill säga temporalt:

(IL 27) Då ska vi äta middag ombord.

Тогда мы пообедаем там.

Den svenska meningen skulle ju också kunna tolkas mer åt det modala hållet, ungefär som: Då är det meningen att vi ska... Då är det tänkt att vi ska...

De 43 svenska infinitiverna som konstruerats med *ska/skall/kommer att* har översatts till ryska så här:

Infinitiv	14
Finit verb	22
Gerundium	2
Substantiv	2
∅	3
	43

Av dem som översatts med infinitiv ingår 6 i fraser med presens av *быть*, alltså imperfektivt futurum, och 5 i modala konstruktioner (*надо, должен, можно*). De övriga 3 utgörs av fristående infinitiver. Några exempel belyser de här typerna:

(TL 18) Hon kommer att fråga oss om allt möjligt [...]

Она будет спрашивать нас обо всем на свете [...]

(IL 48) [...] så har de för sig, att de ska visa förakt för den karl de sitter med.

[...] они почему-то считают, что должны подчеркивать презрение к парню, с которым сидят.

(TL 96) Jag vet inte hur jag ska uttrycka mig.

Не знаю, как это все выразить.

Av de finita verben utgörs hela 15 av perfekтива futurumformer. De övriga är 2 imperativ, 2 presens och 3 preteritum i satser inledda av *чтобы*: dessa sju skulle kunna uppfattas som åtminstone modalt färgade, som framgår av de följande exemplen:

(TL 43) Du ska inte överanstränga dig.

Не перенапрягайся.

(KM 29) Vad ska hon sitta där jämt för?

Какого черта она вечно торчит на кладбище?

(AL 31) Om pojken vill att I ska ta Näs, så ska I göra dä [...]

Раз мальчик хочет, чтоб вы взяли Нэс в аренду, ☐ берите [...]

De återstående översättningarna (gerundium, substantiv, Ø) är så få och så olikartade att det knappast går att urskilja några mönster. En översättning på meningsnivå får belysa hur olika samma innehåll kan uttryckas på svenska och ryska:

(TL 19) [...] hon kommer att vara fullkomligt hänsynslös.

[...] пощады от нее не жди.

Det mönster som verkar framträda i gruppen som helhet är snarast att svenska *ska/skall/kommer att* + inf i de flesta fall tolkas som temporala konstruktioner; 21 fall av 43 har översatts till ryskt futurum i båda aspekterna. De entydigt modala översättningarna, med modala predikativer, utgörs av 5 fall, och flera av de andra är mer eller mindre modalt färgade.

4.3.2. Skulle, kom att + infinitiv

De slutsatser man kan dra om gruppen *skulle/kom att* + inf är lite osäkra. Dels innehåller materialet några svårbedömda fall dels finns det flera olika konstruktioner med *skulle* på svenska. Men den övergripande fördelningen visar att *skulle* + inf har översatts till ryska så här:

Infinitiv	25
Finit verb	60
Particip	1
Substantiv	2
Ø	8
	96

Till skillnad från en del andra grupper dominerar här översättningar med finita verb stort, vilket också kan uttryckas så att översättningen ofta har gjorts med en transformation, nämligen byte av ordform. Tittar man sedan närmare på de två stora undergrupperna finner man att de ryska infinitiverna i ungefär hälften av fallen har konstruerats med mer eller mindre modala uttryck som *надо, должен, собираться* eller *следует*:

(WK 27) Och pilar som visade hur man skulle flytta fötterna [...]

И стрелки, которые показывали, как надо переставлять ноги [...]

(AL 98) [...] och nästa dag skulle Hanna fara hem.

[...] а на следующий день Ханна должна была ехать домой.

Det finns även några fristående infinitiver:

(JM 73) För ett ögonblick såg hon på den, som visste hon inte vad hon skulle göra med den.

Секунду она смотрела на нее, словно не зная, что делать.

I den andra stora gruppen, det vill säga där svenska infinitivkonstruktioner översatts med finita verb, finns två undergrupper som vardera omfattar drygt 20 exempel. Dessa är dels perfektivt futurum dels preteritum, de allra flesta konjunktiver i fraser med *бы/чтобы*. Exempel på den första är:

(MN 42) Fattigdomen skulle kläs i en svart skinnjacka.

Нищета нарядится в черную кожаную куртку.

(TL 28) Men vad skulle han säga?

Но что он скажет?

Och exempel på den andra undergruppen är:

(IL 81) Men han förstod att den andre ändå inte skulle fatta det subtila i bildad engelska.

Но он понимал, что тот все равно не постиг бы тонкостей хорошего английского языка.

(TL 83) [...] för att han inte skulle märka hur försåtlig frågan var.

[...] чтобы Фольке не заметил каверзости вопроса.

Eftersom konstruktioner med *skulle* + inf kan användas på flera olika sätt i svenska kan det vara värt att undersöka några exempel på hur dessa varianter har återgivits. Det kan bland annat röra sig om konditionala satsfogningar som på svenska kan bildas med hjälp av *skulle* + inf. Här följer några prov på hur sådana har överförts till ryska:

(AL 69) [...] men jag skulle ta henne för tjugufem tusen om ho bare vore som Hanna i Hult.

[...] но я взял бы ее и с двадцатью пятью, кабы она была похожа на Ханну из Хюльта«.

(MN 29) Jag skulle bli av med mitt ansikte om jag slet hårdare.

Рвани я сильнее, остался бы без лица.

Den svenska huvudsatsen med *skulle* + inf har blivit rysk konjunktiv medan bisatsen återges med konjunktiv eller imperativ, som i det andra exemplet.

Skulle + inf kan också fungera som så kallat futurum preteriti och kan då bytas ut mot *var på väg att, ämnade* eller liknande (Ljung & Ohlander 1971:88):

(IL 76) De skulle äta middag ombord med bara kaptenen närvarande.
Они пообедали вместе с капитаном, втроем.

(MN 79) Det var första gången jag skulle flyga.
Это был мой первый полет.

I det andra exemplet har infinitiven *flyga* återgivits med substantivet *полет*, det vill säga den transformation som hos Barchudarov kallas byte av ordklass. Detta är något som dyker upp här och var i materialet utan att vara typiskt för översättningen av någon särskild konstruktion.

Skulle kan dessutom göra ett påstående eller en uppmaning lite mildare, mera hovsam, såsom i de två följande exemplen:

(AL 37) [...] att nej, det skulle aldrig gå!
Нет, этот не годится!

(TL 79) Du kanske skulle berätta litet grand om dig själv?
Ты, может, расскажешь немного о себе?

Till gruppen *skulle* + inf har jag också fört *kom att* och *kommit att*, på liknande sätt som *kommer att* räknades till gruppen *ska/skall*. Men det handlar bara om fyra fall och ett av dem lyder så här:

(AL 10) Just den dagen gav sig Samuel August ut på en vandring som kom att bestämma hans liv [...]
Как раз в этот день Самуэль Август отправился пешком в далекое путешествие, определившее его жизнь [...]

Betydelsen av frasen *kom att bestämma hans liv* är ju rent temporal, det handlar om något faktiskt, något som inträffar och som beskrivs senare i berättelsen. Detta får sin motsvarighet i ett ryskt aktivt preteritum particip, sålunda ett byte av ordform.

Skulle + inf visar sig alltså vara en ganska svåröverskådlig grupp. Ska man peka på något framträdande drag i översättningarna så får det nog bli den mycket tydliga dominansen för finita verb. Dessas andel skiljer sig till och med dramatiskt från motsvarande siffra för materialet som helhet, omkring 63 %, respektive 31 %.

4.3.3. Kan, kunde + infinitiv

Gruppen infinitiver styrda av olika former av verbet *kunna* utgör den i särklass största i mitt material. För att få lite bättre överblick har jag undersökt varje tempus av det styrande verbet för sig. Jag fick först fram följande uppdelning:

Kan + inf	50
Kunde + inf	66
(hade) kunnat + inf	8
Kunna/ha kunnat + inf	12
	136

4.3.3.1. Kan

Svenska infinitiver styrda av *kan* har översatts till ryska så här:

Infinitiv	25
Finit verb	14
Adverb	1
∅	10
	50

I de översättningar som har behållit infinitiven återges *kan* i de flesta fallen (14) med antingen presens (11) eller konjunktiv (3) av *мочь*. Beträffande den efterföljande infinitivens aspekt så finns både perfektiv (12) och imperfektiv (2). Några exempel får belysa användningen av *мочь*:

(AL 86) Kan undra om det lilla monogrammet snart är färdigt?

Могу ли я узнать, когда будет готова та монограммка?

(WK 22) Du kan väl svara [...]

Могла бы и ответить [...]

(AL 99) [...] nu kan jag inte tige längre [...]

[...] больше молчать я не могу [...]

Övriga ryska infinitiver har bland annat konstruerats med *можно* + pf inf och *можно* + ipf inf. Ett prov på detta är:

(MN 69) Man kan åka vart som helst!

Можно поехать куда захочешь!

Den nekande motsvarigheten till *можно* finns med i ett fall:

(TL 91) [...] det kan inte användas i möblerade rum!

[...] его нельзя употреблять в нормально обставленной комнате!

Här kan man möjligen undra lite över tolkningen. Normalt betecknar ju *нельзя* + ipf inf, som *употреблять*, att något är förbjudet (Fält 2004:150), medan *kan inte användas* snarare får tolkas som att det är omöjligt. Men enligt Mathiassen (1996:396) gäller inte detta vid durativa verb (som *работать*, *читать* och liknande) och eftersom *употреблять* kan ses som ett sådant så stämmer det bättre.

Det finns också ett fall där *kan* har uppfattats som ett huvudverb och översatts med presens av *уметь*:

(WK 26) [...] när man är omusikalisk och inte kan hålla takten.
[...] ежели у тебя нет слуха и ты не умеешь держать такт.

De återstående fallen har återgivits med *способна* + inf, *невозможно* + inf samt två fristående infinitiver:

(TL 21) Utan strategi kan vi inte reda upp det här.
Не имея стратегии, нам не справиться.

I de 14 fall där infinitiv översatts med finit verb dominerar presens stort, med 10 belägg. Därtill kommer 2 futurum och 2 ipf preteritum. Ett exempel på var och en av dessa lösningar ger:

(WK 14) Men kära barn, du kan ju inte hålla takten!
Но, деточка, ты же не удержишь такта.

(TL 76) Jag kan ju inte minnas allt.
Ведь всего не упомнишь.

(WK 30) [...] tänk att ett hjärta kan bulta så hårt.
[...] это надо же, чтобы сердце стучало так отчаянно.

I ett fall har jag räknat infinitiven som översatt med adverb, vilket kanske verkar lite underligt vid första påseende. Men som jag uppfattar det kommer innebörden i *förstå* tydligt fram i adverbet *понятно*:

(WK 70) [...] de sparade till bosättning som man kan förstå [...]
[...] они копят на жилье, что вполне понятно [...]

Till sist kommer ett exempel på nollöversättning, det vill säga att den svenska infinitiven över huvud taget inte har någon motsvarighet på ryska. Översättningen har skett på meningsnivå.

(JM 74) Du kan kalla mig Astrid.
Можно просто Астрид.

4.3.3.2. Kunde

Så följer *kunde* + infinitiv som har överförts till ryska på det här viset:

Infinitiv	34
Finit verb	21
Particip	1
Substantiv	1
Adverb	1
∅	8
	66

Översättningen av *kunde* + inf skiljer sig som synes inte på något avgörande sätt från motsvarande beträffande *kan* + inf. I de 34 fall där ryskan har kvar infinitiv dominerar styrning med former av *мочь* (19). Även *можно* (7), *суметь* (1) och *нельзя* (2) finns med liksom några fristående infinitiver och några udda lösningar.

(IL 40) En bagatell kunde stöta honom [...]
Любой пустяк мог вывести его из равновесия [...]

(JM 62) Det kunde man ju säga.
Можно сказать и так.

(TL 23) I sådana här situationer kunde man verkligen inte lita på henne [...]
В таких ситуациях Вивеке доверять нельзя [...]

Tempus hos *мочь* är naturligt nog i de flesta fall preteritum (10) och konjunktiv, men även presens (5) förekommer.

(AL 101) Tror du att du å jag kunne leve lycklige ihop?
Тебе не кажется, что мы с тобой могли бы жить счастливо вместе?

(MN 55) [...] när jag insåg att man kunde vandra hur långt som helst.
[...] когда я понял, что могу идти вот так сколь угодно долго.

Vad beträffar aspekt för den av *мочь* styrda infinitiven så är det ganska jämnt uppdelat mellan perfektiv (10) och imperfektiv (9).

De 21 *kunde* + inf som har återgivits med finita verb fördelar sig på presens (5), futurum (3), pf preteritum (2) och ipf preteritum (11). Var och en av dessa belyses med ett exempel:

(MN 4) [...] att den inte längre kunde mätas.
[...] что он больше не поддается исчислению.

(TL 71) På det här sättet kunde han inte alls göra något intryck på henne.
А так он не произведет на консультантшу никакого впечатления.

(JM 49) Där köpte jag en kaffeservis, kunde helt enkelt inte motstå.
Я не устоял, купил там кофейный сервиз.

(IL 19) Hon kunde ju inte veta vem han var [...]
Она же не знала, кто он [...]

Dessutom följer här ett exempel på översättning med particip, ett med substantiv samt ett med Ø:

(JM 64) Det var det minsta man kunde säga.
Это еще мягко сказано.

(AL 96) [...] Samuel August bara drack te så han kunde storkna [...]
[...] а Самуэль Август все пил чай, аж до тошноты [...]

(TL 46) Nå, det kunde väl göra detsamma [...]
Ну да это все равно [...]

4.3.3.3. Hade kunnat/ kunna /ha kunnat

I de två sista, små undergrupperna *hade kunnat* + inf och *kunna/ha kunnat* + inf ser bilden lite annorlunda ut. Infinitiver styrda av *hade kunnat* har inte i något fall återgivits med infinitiv på ryska utan i 6 fall med finit verb och i 2 med Ø. De finita verben utgörs av ipf preteritum (5) och pf preteritum (1), samtliga i konjunktivfraser.

(WK 44) [...] så hade hon kunnat säga att [...]
[...] сказала бы, что [...]

(KM 8) Jag hade mått mycket bättre om jag bara hade kunnat må sämre [...]
[...] мне было бы гораздо лучше, если б я чувствовала себя хуже.

Kunna/ha kunnat + inf har å andra sidan återgivits företrädesvis med infinitiv (7) samt dessutom några finita verb (4) och 1 substantiv. Jag ger här inga exempel eftersom samtliga svenska infinitiver styrda av *kunna/ha kunnat* ingår i infinitivkedjor, som kommer att närmare analyseras och exemplifieras i avsnitt 4.4.

Avslutningsvis skulle man kunna säga att gruppen infinitiver konstruerade med olika former av *kunna* inte visar några direkt oväntade drag. *Мочь* används ofta som översättning av det styrande verbet, och den svenska infinitiven motsvaras i hälften av fallen av rysk infinitiv, vilket ligger nära siffran för hela materialet.

4.3.4. Vilja, måste, böra + infinitiv

Gruppen omfattar svenska infinitivkonstruktioner med något av de tre modala hjälpverben *vilja*, *böra* och *måste* i olika former. Fördelningen mellan de tre styrande verben ser ut så här:

Vilja	39
Måste	34
Böra	15
	88

Det finns både likheter och olikheter mellan de tre verbens sätt att fungera, och jag redovisar därför först varje verb för sig och sammanfattar sedan hela gruppen.

4.3.4.1. Vilja

Här har de tillhörande infinitiverna översatts till ryska på följande sätt:

Infinitiv	25
Finit verb	8
Particip	1
Substantiv	1
Ø	4
	39

Det visar sig alltså att ryskan i de flesta fallen har behållit infinitiven. Undersöker man sedan hur det styrande verbet har hanterats så finner man att detta för det mesta har blivit någon form av *хотеть* (14) men även *хотеться* (7) eller *захотеться* (2). I de två kvarvarande fallen styrs infinitiven av *стремились* och *пожелали*. Beträffande infinitivens aspekt är det en viss övervikt för perfektiv. Några exempel:

(AL 1) Nu vill jag berätta en kärlekshistoria [...]

А сейчас я хочу рассказать историю одной любви [...]

(WK 31) [...] och förresten ville hon inte gå i några fotspår alls [...]

[...] впрочем, ей вовсе не хотелось ступить по каким-то там следам [...]

(AL 32) [...] när hans dotter ville veta vad han tyckte.

[...] когда дочь захотела узнать его мнение.

Tittar man så på hur översättarna har behandlat tempus/modus hos svenska *vilja* visar det sig att i stort sett har *vill* återgivits med presens (6) och *ville* med preteritum (16), men det finns även ett motexempel där *ville* har blivit presens:

(MN 67) Jag förstod att han ville bli min vän.

Так я понял, что он хочет подружиться со мной.

Anledningen till tempusbytet torde vara att bisatsen uppfattas som ett slags indirekt anföring där den direkta anföringens tempus kan behållas vid så kallade "verba sentiendi", som *понял* (Mathiassen 1996:356). Förutom detta finns ytterligare två tempus/modusbyten, ett där *hade velat* blir presens och ett där *skulle vilja* återges med konjunktiv.

Men *vilja* + inf har också i 8 fall översatts med finit verb och här återfinns både presens (5) och preteritum(3):

(JM 90) Och då diskuterar vi hur dom vill ha det [...]

Мы обсуждаем, как они представляют себе дом [...]

(IL 52) De vill bli dyrkade, sa hon.

Они же хотят, чтобы им поклонялись! – сказала она.

Som avslutning på *vilja* kommer ett exempel där både substantiv och \emptyset finns med som översättning av infinitivfraserna:

(JM 93) Och dom vill bli accepterade, ha rätt bakgrund och inramning.

И все они хотят признания, всем нужна подходящая рамка.

4.3.4.2. Måste

Svenska infinitiver styrda av det modala hjälp verbet *måste* återges nästan uteslutande med infinitiv på ryska. 31 av de 34 förekomsterna, det vill säga drygt 90 %, har behållits som infinitiv i ryskan. De återstående 3 har blivit finita verb. Tittar man sedan närmare på hur det styrande *måste* har översatts finner man även här mycket god överensstämmelse med originalen. De mest frekventa översättningarna är med olika former av *надо* (13), *нужно* (2), *вынужден* (4), *должен* (6) och *прийтись* (1). Den styrda infinitivens aspekt är här ganska jämnt fördelad mellan perfektiv och imperfektiv.

(MN 26) Jag måste rycka mig loss.

Надо рвануть с мясом.

(AL 81) [...] för han måste skjutsa hem prästen [...]

[...] потому что надо было везти домой священника [...]

(TL 75) [...] jag måste skriva upp en del detaljer.

[...] я должна записывать кое-какие подробности.

(WK 40) [...] och nu måste hon gripa tag i kapphängaren [...]

[...] и ей пришлось схватиться за вешалку [...]

Av resterande infinitiver är två fristående och tre styrs *мочь, необходимо* respektive *стать*. En fristående infinitiv kan exempelvis konstrueras så här på ryska:

(WK 58) Det är alltid någonting som man måste göra på ett kontor.

В конторе всегда есть что делать.

I tre fall har som nämnts *måste* + inf översatts med finita verb, samtliga i preteritum och då kan det se ut så:

(AL 9) Sedan måste han motvilligt bli dräng igen.

А потом, против воли, юноша вновь возвращался к батрацкой работе.

Här har infinitivfrasen *bli dräng igen* återgivits med den finita verbfrasen *возвращался к батрацкой работе*, medan tvånget som ligger i både *måste* och *motvilligt* har fått sitt uttryck i *против воли*, alltså en översättning på frasnivå.

4.3.4.3. Böra

Även *böra* + inf har till stor del översatts med infinitiv. Nu ska kanske påpekas att *böra* inte är speciellt vanligt, så man ska nog vara extra försiktig med att dra slutsatser. Fördelningen blev den här:

Infinitiv	11
Finit verb	1
Particip	1
Ø	2
	15

I de 11 fall som har återgivits med infinitiv på ryska så styrs dessa av *надо* (6), *должен* (2) samt *стоить* (2), och en är fristående. Exempel:

(TL 80) Han borde ha lyssnat.

Надо было послушать.

(TL 17) Vi borde komma överens om vad vi ska säga till henne.

Договориться, что мы ей скажем.

Sammanfattningsvis framgår att de tre modala hjälpverben *vilja*, *måste* och *böra* har återgivits tämligen troget i de ryska översättningarna. För alla tre verben ihop gäller:

Infinitiv	67
Finit verb	12
Övriga	9
	88

Det styrande verbet har också, som framgått, återgivits på sätt som ligger nära originalen.

4.3.5. Få + infinitiv

Verbet *få* kan användas på flera olika sätt i svenskan. Det kan ha en mer eller mindre modal funktion eller åtminstone modal färgning, men det kan också vara huvudverb med betydelsen att få ett föremål, att få tillåtelse eller liknande. *Få* kan även i vissa fall fungera som ett slags aspektmarkör. Gränserna mellan de här olika funktionerna är ibland svåra att dra; ofta kan uttrycken tolkas på skilda sätt. En uttömmande genomgång av hur *få* översätts till ryska i alla sammanhang, inte bara med infinitiv, finns i en uppsats skriven av Olov Wenell (2007).

I den här gruppen finns några ställen där *få* styr flera verb förenade med *och*; i de fallen har jag räknat varje infinitiv för sig, även när det rör sig om två meningar med punkt emellan. Ett exempel får klargöra resonemanget:

(WK 56-57) Resten får man drömma om. Och bläddra i broschyren [...]
Об остальном можно лишь мечтать. И перелистывать каталоги [...]

Här har jag räknat både *drömma* och *bläddra* som infinitiver styrda av *får*.

De 54 svenska infinitiverna i fraser med *få* har översatts så här till ryska:

Infinitiv	30
Finit verb	20
Gerundium	3
∅	1
	54

Av de 30 ryska infinitiverna styrs 19 av olika modala uttryck såsom *нельзя* (3), *можно* (3), *надо* (1), *должен* (1), *мочь* (3), *приходиться/прийтись* (6) och *суметь* (2):

(WK 5) [...] på vintern fick man inte gunga.
[...] зимой качаться нельзя.

(MN 7) [...] och enbart denna lilla ansträngning fick mig att flämta.
[...] одно это несложное занятие стоило такого труда, что мне пришлось отдышаться.

I det andra exemplet ser man att det "egentliga" subjektet i satsen med *пришлось* blir till dativ på ryska (*мне*) medan det svenska *mig* väl snarast får uppfattas som ackusativ.

I följande två exempel kan *få* ses mera som huvudverb och har också översatts som sådant, nästan tydligare på ryska än på svenska; i det andra framhävt med ett substantiv (*возможность*) som objekt:

(IL 15) Får jag köra er dit ni ska [...]
Вы разрешите отвезти вас, куда вам нужно?

(MN 37) [...] och fått låna pengar till villa.

[...] и получали возможность взять ссуду на строительство собственного дома.

Det finns även ett fall med fristående rysk infinitiv, vilket är typiskt i satser inledda av *если* (Wikland 1974:182):

(JM 40) Åtminstone om man fick tro Herald Tribune [...]

Во всяком случае, если верить «Геральд трибюн» [...]

Två fall återges med imperfektivt futurum och resten utgörs av andra lösningar där infinitiven styrs av *удалось* (2), *надежда*, *пора бы*, *заставившей* eller *попробуйте*:

(WK 36) [...] så får jag dansa.

[...] тогда я тоже буду танцевать.

(WK 23) Du fick alltså inte dansa [...]

Значит, так и не удалось потанцевать [...]

De 20 infinitiver som översatts till finita verb uppvisar en lite mer samlad bild. I 8 fall har *få* + inf återgivits med vanligt presens, vilket i någon mån kan förta originalets modala färgning:

(WK 34) [...] de som får dansa hela natten får säga det så ofta [...]

[...] те, кто танцует постоянно, произносят это очень часто [...]

(MH 28) Och en smärta som får mig att slå pannan i järnet.

Такая боль, что я стучаюсь головой в плитку.

Preteritum har använts i 8 fall och här får aspekten en viss betydelse. *Få* kan ju som påpekats fungera som markör för vad som kan liknas vid perfektiv aspekt i svenskan, och det finns några tydliga exempel på detta, här ett med perfektivt preteritum och ett med gerundium i översättningen:

(AL 16) Jo, han hade av morbror Per Otto fått veta att [...]

Да, он узнал от дяди, Пэра Отто, что [...]

(AL 15) [...] när hon så oväntat fick se sin son i dörröppningen [...]

[...] неожиданно увидев в дверях сына [...]

Ibland försvinner den modala färgningen även vid översättning med preteritum. I de två nästföljande exemplen använder ryskan imperfektiv aspekt eftersom handlingen är pågående och upprepas. Svenskans vaga nyans av åtskilda handlingar för varje timma respektive varje gång kommer då inte riktigt med:

(AL 30) [...] de flesta av dygnets timmar fick hon arbeta precis som förut.

[...] и большую часть суток работала так же, как и прежде.

(MN 88) [...] jag fick fråga artigt flera gånger [...]
[...] я несколько раз вежливо спрашивал [...]

De återstående fallen har översatts med konjunktiv (2), futurum samt imperativ, och här kommer originalets ton kanske fram bättre:

(MN 96) [...] och jag knuffade fram min kompis så även han fick prova.
Я подтолкнул приятеля, чтобы и он попробовал.

(AL 99) Då får då gå hur då vill, [...]
Будь что будет, [...]

(IL 7) Får jag bjuda er på skjuts?
Давайте я довезу вас [...]

I de två sista exemplen har översättningen alldeles tydligt skett på meningsnivå och därmed fångat källspråkets talspråkliga uttryckssätt.

Svenska *få* + inf översätts sålunda på många olika sätt. De två viktigaste förfaringssätten, infinitiv och finit verb, dominerar helt (drygt 90 %), så det är framför allt i återgivningen av det styrande *få* som variationen finns.

4.3.6. Fasverb + infinitiv

Fraser med infinitiv styrda av fasverb översätts till ryska på ett flertal sätt; resultatet visar en ganska brokig bild av möjligheter att återge dessa konstruktioner. De verb jag sökte efter som fasverb var *börja*, *fortsätta* och *sluta*. Det visade sig att *sluta* inte fanns med alls, *fortsätta* bara med 3 förekomster och att resten, 35 fall, utgjordes av *börja*.

Först den övergripande bilden. De 38 svenska infinitiver som kombineras med fasverb har översatts enligt följande:

Infinitiv	25
Finit verb	11
Substantiv	1
∅	1
	38

Så långt ser det ju ganska entydigt ut, men granskar man de två stora grupperna närmare finner man att de, förutom ett par större undergrupper, rymmer ett antal "unika" lösningar. De 3 *fortsätta* + inf har alla översatts med *продолжать* + inf, medan återstående 22 fraser med *börja* + inf i 12 fall återgivits med *начинать/начать* + inf, i 5 med *стать* + inf och i resten med lösningar ensamma i sitt slag:

(WK 37) Och den lille fortsatte att skuffa henne och dra henne [...]

А коротышка продолжал пихать и тащить ее [...]

(KM 5) Om det börjar regna tar jag fram en plastregnkappa [...]

Если начинает моросить, я вытаскиваю пластиковый дождевик [...]

(JM 32) [...] har jag börjat köpa upp 30- och 40-talsmöbler [...]

[...] я начал скупать мебель 30-х и 40-х годов [...]

(MN 75) [...] och började lyfta ut resväskor.

[...] и стал выкладывать чемоданы.

(MN 49) [...] och började snurra.

[...] и пошла вертеться.

Твå lite mer udda prov på översättning av *börja* ger:

(AL 46) [...] på det att fyra lyckliga barns glada ansikten så småningom kunde börja sprida nytt solsken [...]

[...] чтобы четыре веселых и счастливых детских личика смогли вновь озарить солнечным светом [...]

(TL 88) [...] att det var dags att de började klämma på bölden [...]

[...] пора бы уже надавить на нарыв [...]

I det första exemplet har *börja* inte översatts direkt men genom ordet *вновь* kommer innebörden i både *nytt* och *börja* med. I det andra står *nora бы* också för något nytt.

Den mindre gruppen på 11 fall där svensk infinitiv översatts med finit verb visar en ännu mer splittrad bild. Här finns 3 fall där *börja* + inf återges med ett perfektivt verb med prefixet *за-*; resten består även här av "unika" lösningar:

(AL 87) Med dessa kort började han nu bombardera Hanna [...]

Этими открытками юноша забросал Ханну [...]

(MN 21) Munnen börjar förlora känslan.

Рот понемногу немеет.

(JM 22) Dessutom börjar tillgången på "bra" saker att sina [...]

К тому же «стоящих» вещей становится меньше и меньше [...]

De övriga finita verben är: *började slacka* – *обмякали*, *började jag gå* – *я направился*, *började svänga* – *раскручиваются*, *började följa* – *пошли*, *började upptäcka* – *увидели* och till sist *börjar*[...] *segdra* – *с натугой ползут*.

Vårt att notera är också att i det fallet där infinitiven (*berätta*) översatts med ett substantiv (*рассказ*) så styrs detta av *начать*:

(MN 33) Äntligen kan jag börja berätta.

А значит, я наконец-то могу начать свой рассказ.

Sammanfattningsvis används alltså *начинать/начать* i olika former påfallande ofta för att återge *börja* + inf. Man skulle möjligen ha väntat sig en lite jämnare fördelning mellan *начинать/начать*, *стать* och perfektiva verb på *за-*. En jämförelse med fördelningen i ryska originaltexter hade här varit intressant, men detta ligger självfallet utanför den här undersökningens ramar.

4.3.7. Bruka + infinitiv

Verbet *bruka* + inf har fått bilda en egen grupp, den minsta, med endast 15 belägg, därför att det med avseende på aspekt skulle kunna ses som en pendang till grupperna *få* + inf och *fasverb* + inf. Om dessa ibland kan sägas uttrycka perfektiv aspekt på svenska så kan *bruka* stå för en tydligt imperfektiv. Helheten ser ut så:

Infinitiv	5
Finit verb	7
Particip	1
∅	2
	15

Bruka + inf har vid några tillfällen översatts så som ordboken (Norstedts 2006) föreslår, med omskrivning med *обычно* eller *иметь обыкновение*, men även med *вообще*:

(WK 69) [...] som brukade stå och vänta utanför dörren när klockan blev fem.

[...] имеет обыкновение ровно в пять часов становиться под дверью и ждать.

(JM 30) "Vykortskonst" brukar jag kalla det.

Я их обычно называю «открыточными опусами».

(TL 68) Jag brukar sällan ha några invändningar.

Я вообще редко когда возражаю.

Vanemässigheten i *bruka* kan också uttryckas med själva verbformen:

(MN 35) [...] otaliga små gropar som brukade fyllas av regn [...]

[...] с неисчислимым множеством мелких рытвин, наполнявшихся водой во время дождя [...]

I alla fyra exemplen har ryskan imperfektiv aspekt vilket markerar att det rör sig om något som pågår eller upprepas, med andra ord något som brukar ske. Men det finns också exempel på perfektiv aspekt:

(KM 30) Jag brukade sätta mej ner på bänken en stund när jag hade jobbat på graven [...]

Раньше всегда можно было привести в порядок могилу, а потом спокойно посидеть на скамейке [...]

Här kommer upprepningen i *brukade* väl närmast fram genom *всегда* medan den perfektiva infinitiven *посидеть* anger att det rörde sig om *en stund* varje gång.

4.3.8. Försöka + infinitiv

Svenska infinitiver styrda av verbet *försöka* bildar den näst minsta gruppen i mitt material med 19 belägg, och av dessa kommer 11 från en och samma författare, Mikael Niemi. Konstruktionen har översatts så här:

Infinitiv	15
Finit verb	3
∅	1
	19

Ryskan behåller alltså infinitiv i betydligt större utsträckning än i genomsnittet. Tittar man så på hur de ryska infinitivfraserna är konstruerade finner man även här stor överensstämmelse med originalen. Det mest använda styrande verbet är, som väntat, *(по)пытаться* (7) men det finns också några andra snarlika: *стараться* (2), *хотеть* (3) och *взяться* (1):

(MN 16) Och när jag försöker väta loss mig med tungan [...]

Я пытаюсь смочить ее языком [...]

(MN 17) Jag försöker skrika [...]

Я хочу позвать на помощь [...]

(MN 99) [...] men jag försökte trösta honom [...]

[...] а я взялся утешать его [...]

Här finns också ett intressant, och ovanligt, exempel på en rysk infinitivkedja (se vidare avsnitt 4.4):

(WK 97) Jag måste skynda mig, jag måste försöka skynda mig [...]

Надо поторопиться, надо попытаться поторопиться [...]

Beträffande de 4 fall där *försöka* + inf har återgivits med finit verb eller ∅ verkar översättningarna helt enkelt ha hoppat över den nyans som *försöka* ger i svenskan:

(MN 60) Jag försökte att inte låtsas om honom [...]

Я притворился, что не заметил его [...]

(JM 7) [...] ropade han, försökte överrösta motordånet.

[...] крикнул он в оглушительный рев.

Eftersom gruppen är så liten och dessutom domineras av en författare och därmed av en översättare får nog resultatet tas med viss reservation.

4.3.9. Andra verb + infinitiv

Infinitivkonstruktioner med andra verb än de hittills behandlade visade sig bli en ganska stor grupp med 97 förekomster. Antalet styrande verb uppgår till ett fyrtiotal och de mest frekventa är *behöva* (7), *tvinga(s)* (6) och *gå* (6). Övriga finns bara med i ett eller några få fall vardera. Några av dem utgörs av verb med partiklar vilka vid första anblicken kan förväxlas med prepositioner, men som skiljer sig från dessa genom att de är betonade, exempelvis *tycka om*, *passa på* eller *hjälpa till*. Detsamma gäller för *låta bli*, som ju rent formellt består av två infinitiver, men nog hellre bör uppfattas som ett lexikaliserat uttryck, det vill säga ett verb med partikeln *bli*.

(JM 60) Ja, förlåt, men jag kunde inte låta bli att fråga.

Простите, не сумела удержаться от вопроса.

Som helhet har gruppen översatts till ryska som följer:

Infinitiv	60
Finit verb	21
Particip	1
Gerundium	3
Substantiv	5
Ø	7
	97

Här finns lite fler infinitiver (62,9 %) och lite färre finita verb (20,6 %) än i genomsnittet för hela materialet. Men eftersom det är så många olika styrande verb med få belägg av varje och eftersom översättningarna inte visar några påtagliga egenheter går det knappast att urskilja några andra mönster. Det får därför räcka med ett antal exempel:

(WK 48) Tycker ni om att dansa?

Вы любите танцевать?

(AL 75) [...] fast han inte tordes säga något.

[...] хоть и не решается признаться.

(KM 69) [...] varför ids hon inte plantera en blomma på graven ens?
[...] почему она не может посадить на могиле какой-нибудь заваливающий
цветочек?

(JM 34) Jag behövde komma ut och röra på mig [...]
Хорошо бы проветриться, размять ноги [...]

Och så två fall där infinitiven har återgivits med gerundium respektive substantiv:

(TL 70) [...] han var alltid mest till sin fördel när han lyckades låtsas att han var
entusiastisk.

[...] ему всегда удавалось достичь наибольшего эффекта, разыгрывая
энтузиазм.

(KM 17) Jag är helt utlämnad till den som råkar se mig.
Определение моей сущности отдано на откуп чужому взгляду.

4.3.10. Ackusativ med infinitiv

Funktionen ackusativ + inf kan ibland vara svår att skilja från andra liknande funktioner, såsom "indirekt objekt + direkt objekt (bestående av infinitivfras [...])" (SAG 1999:580). Ett kännetecken för konstruktionen ackusativ + inf är att infinitiven alltid saknar infinitivmärke (ibid). Jag har här följt SAG och tagit med infinitivfraser som innehåller ett ackusativobjekt och som styrs av förnimmelseven *se*, *höra*, *känna*, åsiktsverbet *tro* samt *låta*. Nu ska också sägas att detta är en mycket liten grupp som bara omfattar 20 belägg (cirka 2,6 % av hela materialet). Översiktsrutan är här lite annorlunda utformad:

	se	höra	känna	tro	låta	Σ
Infinitiv					3	3
Finit verb	4	2	1	1	5	13
Particip	1					1
Substantiv	1					1
∅	1				1	2
						20

Den mest använda metoden att översätta ackusativ + inf är uppenbarligen med finit verb, och de mest väntade lösningarna med bisatser inledda av *как* eller *что* återfinns bland förnimmelseven:

(MN 8) [...] och jag ser en handfull vandrare skyndsamt axla sina ryggsäckar och
börja nedfarten mot Muktinath.

[...] я вижу, как горстка горных туристов торопливо собирает рюкзаки и
начинает спускаться к Муктинату.

(WK 11) Det var mörkt i tamburen, ingen hade hört henne komma.

В прихожей темно, никто не слышал, как она вошла.

(IL 5) Ombord hade hon tänt alla manliga passagerare som trott sig ha den minsta chans.

Она возбудила на корабле всех пассажиров мужского пола, и каждый полагал, что имеет некоторый шанс.

(MH 95) Det smakade så sött att jag kände det pirra i mig [...]

Фрукт был такой сладкий, что я прямо задрожал от удовольствия [...]

I den sista översättningen har förnimmelseverbet *kände* utelämnats, kanske för att det i annat fall hade blivit två bisatser på *что* alldeles efter varandra. Ett lite avvikande exempel på hur ackusativ + inf kan behandlas ger följande, där infinitivfrasen gjorts om till en huvudsats:

(AL 55) [...] där han såg henne komma vandrande i hemvävd blå klänning.

[...] где юноша снова увидел Ханну: она прохаживалась в домотканом голубом платье.

Översättningen av *låta* + ackusativ med infinitiv avviker lite grann från förnimmelse- och åsiktsverben genom att infinitiven i några fall har behållits. Här kan man också notera att svenskans ackusativ har blivit dativ på ryska, alltså byte av satsdel.

(IL 74) Han lät aldrig Bacchus segra över Venus.

Он никогда не разрешал Бахусу победить Венеру.

(MH 97) [...] öppnade en springa och lät kinesflickorna kika.

[...] приоткрыл его и дал китаянкам заглянуть в щелку.

Men även när det gäller *låta* är finit verb den mest använda lösningen. I de två avslutande exemplen har den använts för översättning på meningsnivå:

(IL 49) Här låter man ensamman damer sitta i fred [...]

Одиноких дам тут никто не побеспокоит [...]

(MN 62) Jag blev stilla i gungan och lät farten långsamt ebba ut.

Я замер, качели замедлили ход.

4.3.11. Preposition + infinitiv

Konstruktionen preposition + inf förekommer relativt ofta i svenskan, i mitt material med 68 belägg (cirka 8,8 %). Hur kan den då återges på ryska? Kan den på det hela taget översättas direkt? Jag har hur som helst inte hittat något enda fall där så skett.

Den vanligaste prepositionen i gruppen är *för* med 38 belägg. Därefter kommer *utan* (10) och *med* (8). Andra prepositioner är *till*, *vid*, *genom*, *på* och *av* med 12 förekomster sammanlagt. Jag har delat upp gruppen i tre delar som har undersökts var för sig. Dessa är *för* + inf, *utan* + inf och övriga. Några mindre skillnader visar sig mellan dem.

För + inf har översatts till ryska så här:

Infinitiv	22
Finit verb	7
Particip	1
Gerundium	2
Substantiv	2
∅	4
	38

Infinitiven behålls alltså i drygt hälften av fallen och det visar sig också att de flesta ryska infinitiverna (16), som väntat, konstrueras med *чтобы*:

(AL 85) [...] för att posta detta mycket angelägna kort till Hanna.

[...] чтобы отослать ей это столь важное послание.

(IL 50) Och vi som gick hit för att träffa berömdheter.

Мы пришли сюда, чтобы найти кого-нибудь знаменитого.

Чтобы tillsammans med finit verb har också i några få fall utnyttjats som översättning av *för* + inf, exempelvis detta, transformerat på meningsnivå:

(WK 10) [...] hon satt så stilla hon kunde för att frysa mindre.

[...] чтобы было не так холодно, изо всех сил старается не шевелиться.

För *utan* + inf ser bilden något annorlunda ut:

Finit verb	4
Gerundium	5
∅	1
	10

Det påfallande, och kanske också här väntade, är väl antalet gerundier och att det inte finns en enda infinitiv. Enligt Wikland (1974:193) är *не* + gerundium den gängse motsvarigheten till *utan att* + inf. I det första av följande två exempel uppträder gerundium i perfektiv form och det andra i imperfektiv:

(WK 75) [...] utan att förorsaka den ringaste tidspilan.

[...] не вызвав ни малейшей потери времени.

(TL 15) [...] läste han om och om igen utan att begripa ett enda ord.

[...] перечитывал он раз за разом, не понимая ни слова.

Utän + inf kan även återges med finit verb; ett exempel på detta är det följande där adverbialen har blivit predikat genom ett satsdelsbyte:

(WK 17) Kommer du in utan att hälsa, vad är det för ett sätt?

Что это еще за манеры – входишь и не здороваешься?

Gruppen med övriga prepositioner + inf är inte så mycket att säga om; här finns inga anmärkningsvärda siffror:

Infinitiv	8
Finit verb	5
Gerundium	1
Substantiv	1
∅	5
	20

Som exempel här har jag valt ett med både gerundium och nollöversättning:

(IL 9) [...] och han brukade då fördriva tiden med att mata och tämja fåglar.

Обычно он убивал время, приручая птичек.

För hela gruppen preposition + inf ser resultatet ut så här:

Infinitiv	30
Finit verb	16
Particip	1
Gerundium	8
Substantiv	3
∅	10
	68

Den enda siffra som sticker ut här är antalet gerundier. Det är ungefär hälften av alla gerundier i hela materialet (8 av 18). Jag konstaterade inledningsvis att det inte finns ett enda fall där svensk preposition + inf översatts oförändrad. Det verkar alltså som om den konstruktionen måste undvikas vid översättning till ryska, och två sätt att göra detta är med hjälp av *чтобы* + inf, eller med gerundium.

4.3.12. Infinitiv som attribut

I den här gruppen återfinns svenska infinitiver som fungerar som bestämmningar till substantiv och pronomen (Nilsson 2002:56). Gruppen omfattar 41 fall och översättningarna fördelar sig så här:

Infinitiv	25
Finit verb	5
Gerundium	2
Substantiv	5
∅	4
	41

Andelen infinitiver är här något större än i genomsnittet (61,0 % mot 52,4 %) och andelen substantiv nästan fyra gånger så stor, finita verb däremot inte ens hälften. Först två exempel där infinitiven står som bestämning till pronomen och där översättningarna ligger tämligen nära källspråket:

(IL 43) På krogen hade han ingen att tacka [...]

В кабаке ему некого было благодарить [...]

(TL 81) Fanns det numera något att säga om honom och Leonora?

А что вообще можно сказать теперь про него и Леонору?

Så följer några prov på hur infinitiv som bestämning till substantiv har översatts med i tur och ordning infinitiv, finit verb, substantiv och gerundium:

(JM 17) [...] färg är färg, inte ett försök att imitera marmor.

[...] и краска – краска, а не попытка имитировать мрамор.

(MN 64) Även där fanns djur, även där var en värld att upptäcka.

Еще там были разные звери, открывался целый мир.

(TL 4) [...] en modell att ta efter [...]

[...] пример для подражания [...]

(AL 78) Och då lovade Hanna minsann att hon skulle sy ett litet monogram åt honom att sätta i hatten [...]

Тогда Ханна, право слово, пообещала сшить для него монограммку, чтобы, прикрепив ее к головному убору [...]

I alla de här exemplen ligger översättningarna tämligen nära originalen, även när resultatet har uppnåtts på olika sätt.

4.3.13. Andra konstruktioner

Den här restgruppen omfattar konstruktioner där infinitiven står som subjekt (med eller utan formellt subjekt), predikatsfyllnad, adverbial (utan preposition) eller enledad huvudsatsekvivalent. Dessutom finns det några fall med konstruktionen *som* + inf samt ett med "Fundament (som objekt) i sats med *göra* på verbfrasens ordinarie plats i verbkärnan" (SAG 1999:565). De ryska översättningarna för hela gruppen fördelar sig på det här sättet:

Infinitiv	38
Finit verb	6
Substantiv	4
∅	6
	54

Även i den här gruppen är sålunda andelen infinitiver i översättningarna (70,4 %) större än genomsnittligt, men några andra mönster kan knappast urskiljas i en så föga enhetlig grupp med så få förekomster av varje. Jag nöjer mig därför med ett eller ett par exempel på varje slag av konstruktion.

Först kommer två exempel där infinitiven fungerar som subjekt, i det andra tillsammans med ett formellt subjekt:

(WK 99) [...] att byta färgband är snart gjort [...]
 [...] поменять ленту много времени не займет [...]

(JM 67) [...] men det är alltid lika roligt att komma hit.
 [...] но приехать сюда всегда приятно.

Predikatsfyllnad:

(AL 20) [...] nej, det var inte att tänka på!
 [...] нет, об этом нечего и думать!

Enledad huvudsatsekvivalent:

(JM 1) Segra eller dö.
 Победа или смерть.

Konstruktion med *som* + inf, vilken översatts med en transformation där den ryska infinitiven (*завязывать*) har blivit bestämning till ett substantiv (*привычка*):

(IL 62) Det var samma sorts lantlighet som att ha håret fäst baktill med bara ett band [...]
 Это было проявлением той же деревенской непритязательности, что и привычка завязывать пучок волос простенькой ленточкой [...]

Konstruktion med *göra*, där ryskan tar med det betydelsebärande verbet (*fråga*) medan det betydelsetomma (*göra*) utelämnas:

(AL 95) Hur som helst – fråga måste han göra, det kunde inte hjälpas.
 Как бы то ни было, спросить надо, ничего не поделаешь.

Den svenska infinitiven kan också uppträda som adverbial, ibland som bestämning till adjektiv:

(WK 35) Men när jag inte är van att säga det så låter det fånigt.

А я не привыкла, и у меня получается по-дурацки.

(MN 3) Upplevelsen är svår att beskriva.

Это состояние трудно передать словами.

I det andra exemplet har adjektivet *svår* översatts med ett adverb, *трудно*. En i rysk grammatik använd benämning för adverb av den här typen är annars predikativ eller predikativt adverb (Mathiassen 1996:130 ff). Ibland står infinitivadverbialen även på svenska som bestämning till ett adverb. I nästa exempel blir den ryska konstruktionen mycket nära parallell till den svenska:

(JM 43) [...] ögat hade svårt att värja sig för alla intryck.

[...] глазу было трудно разобраться в этом обилии впечатлений.

Till sist kommer några svårtolkade fall där infinitivfrasen förefaller stå som bestämning till en annan verbfras, alltså även här som adverbial:

(AL 34) Prosten Blidberg kunde välja vem han ville att bli hans arrendator.

Пробст Блиндберг мог выбрать кого угодно себе в арендаторы.

(KM 18) Men naturligtvis kan jag fortfarande ta till Örjan att definiera mig med.

Разумеется, я по-прежнему могу определять себя через Эрьяна.

I båda fallen har översättningen till ryska skett genom transformation på frasnivå.

4.4. Infinitivkedjor

På svenska finns möjligheten att koppla ihop två eller tre infinitiver som styr varandra i något slags kedja. Jag har hittat 42 sådana mer eller mindre tydliga kedjor i mitt material. De allra flesta (38) består av två infinitiver medan de återstående fyra består av tre. Antalet infinitiver i olika kedjor är alltså 88 stycken, och detta utgör 11,4 % av det totala antalet, så konstruktionstypen kan ju sägas vara relativt vanlig. På ryska tycks den dock vara tämligen ovanlig; endast 4 av de 42 svenska kedjorna har översatts med motsvarande infinitivkedja, och bara med två infinitiver i ett fall där svenskan har tre. Märkligt nog hittade jag dessutom 4 ryska infinitivkedjor som inte har någon motsvarighet i källspråkstexterna. Dessa 8 ryska kedjor tar jag upp för sig längre fram, men först avser jag att undersöka dels de svenska infinitivkonstruktionerna, dels deras ryska översättningar lite närmare.

Alla de konstruktioner som förekommit tidigare finns representerade och de kombineras på ett stort antal olika sätt (24), utan att någon kombination dominerar helt. Den vanligaste typen, där den första infinitiven styrs av *kan/kunde*, ger följande två exempel prov på:

(AL 52) Han kunde därför inte undgå att se Hanna i Hult då och då [...]
И потому неизбежно встречался время от времени с Ханной из Хюльта [...]

(TL 59) [...] iväg åt alla möjliga håll där de kunde tänkas träffa på rosor.
[...] в разные стороны, туда, где можно натолкнуться на розы.

Ser man på hur kedjans första infinitiv konstrueras blir bilden lite mera entydig. Här dominerar infinitiver styrda av olika former av *skola* (12), *kunna* (14), *vilja* (1), *måste* (1) och *böra* (1), alltså de vanligaste modala hjälpverben. Andra styrande verb som återfinns här är former av *bruka* (2), *räcka* (1) och *tyckas* (1). Infinitiven på andra plats styrs ju definitionsmässigt av en infinitiv och bland dessa är *kunna* vanligt (12); däremot finnas det inte ett enda exempel på *skola*. Alla infinitiverna i kedjan kan, men behöver inte vara försedda med objekt eller annan bestämning.

(TL 9) Och var skulle hon kunna hitta någon med lika mild röst [...]
А где бы она нашла другого с таким же ласковым голосом [...]

(AL 88) [...] och gjorde små fina antydningar om hur gärna han skulle vilja vara i den mustaschpryddes ställe [...]
[...] осторожно намекая на то, как хотел бы он быть на месте этого усача [...]

Vad gäller översättningarna kan man konstatera att även här är alla de olika möjligheterna representerade, och även här kan de kombineras på ett antal sätt, om än inte riktigt lika många (16). De två enskilt vanligaste kombinationerna är finit verb + inf (8) och nollöversättning + inf (13). Det är också värt att notera att i de flesta fallen (32) behåller ryska någon av den svenska kedjans infinitiver; i 10 fall görs konstruktionen om helt och hållet. Exempel på finit verb + inf och Ø + inf ges av:

(TL 8) Om det hände skulle skammen tvinga henne att byta tandläkare.
Случись подобное, ей пришлось бы со стыда поменять врача.

(WK 3) Det är ingen dålig framtid att kunna försörja sig själv.
Неплохое будущее, чтобы обеспечить себя.

Det visar sig alltså att den första infinitiven i den svenska kedjan oftast får nollöversättning (22) och därefter vanligast återges med finit verb (10). Kedjans andraplats översätts däremot oftast med infinitiv (27). Detta är kanske inte direkt förvånande; verben tenderar att bli mer "betydelsetunga" i slutet av kedjan.

(KM 15) [...] men det kan jag väl få unna mig.
[...] но я могу его себе позволить.

Svenska kedjor med tre infinitiver är inte speciellt många i mitt material. En intressant översättning av en sådan kedja, som återges utan någon infinitiv alls på ryska, är denna:

(MN 81) [...] och vi kunde med växande spänning se de blanka propellrarna börja svänga runt [...]
[...]мы с растущим торжеством глядели, как раскручиваются блестящие пропеллеры [...]

En annan treledad kedja har översatts med bara en infinitiv:

(TL 26) De borde ha försökt undvika att bli desperata, tänkte han också.
Нет, зря мы позволили себе впасть в отчаяние, подумал он еще.

I den svenska meningen syns för övrigt ett inte alltför vanligt exempel på perfekt infinitiv (*ha försökt*).

Det finns också två fall där de svenska infinitiverna är förenade med preposition. Man skulle strängt taget kunna tolka det som att hela konstruktionen inte utgör någon kedja på samma sätt som de övriga; jag har dock tagit med dem här eftersom prepositionen i båda fallen kan utelämnas utan att betydelsen nämnvärt ändras.

(TL 47) Vi kanske ska börja med att berätta litet grand om oss själva?
Может, для начала вы расскажете немного о себе?

(MN 9) Kan inte förmå mig till att gå, inte än.
Нет, не могу уйти, рано еще.

Så kommer till sist de åtta exemplen på ryska infinitivkedjor. Fyra av dessa är som nämnts direkta översättningar av de svenska kedjorna medan fyra inte motsvaras av kedja i svenska. De verb som styr den andra (ryska) infinitiven är av olika slag, dock finns två perfektiva rörelseverb med tydlig avsikt. I två fall har den första infinitiven ett dativobjekt, alltså något slags "dativ med infinitiv". De fyra översättningarna är:

(WK 60) Ingen chef i världen kan förmena en att snyta sig.
Ни один начальник в мире не может запретить сотруднику сморкаться.[...]

(WK 97) [...] jag måste försöka skynda mig [...]
[...] надо попытаться поторопиться [...]

(AL 89) Då kom Hanna till Vimmerby för att lära sig väva [...]
Тогда Ханна отправилась в Виммербю учиться ткать [...]

Den sista utgör ytterligare ett exempel på en treledad kedja:

(AL 22) [...] för nu rök hans hopp att komma ifrån dränglivet och få börja arbeta åt sig själv [...]
[...] потому что в тот момент его надежда покончить с батрацкой жизнью и начать работать на себя [...] развеялась как дым.

De fyra som inte motsvaras av någon svensk kedja är följande; i den första kan infinitivkedjan väl närmast ses som en lexikaliserad fras:

(WK 18) Hon höll på till läggdags.

Она играет, пока не приходит время ложиться спать.

(IL 51) Jag ska säga, att det där med kändisar ska ni slå ur hågen [...]

Должен порекомендовать вам выкинуть из головы знаменитостей [...]

I det nästa exemplet, som tidigare diskuterats i avsnitt 4.2, skulle även den svenska frasen kunna tolkas som en kedja ifall *och* byts ut mot *för(att)* men jag har som sagt räknat den som två belägg (*borde fara* och *borde ta*), vilka alltså motsvaras av en rysk kedja:

(AL 64) Det var en guldfågel som Samuel August borde fara och ta sig en titt på [...]

Это золотая птица, на которую стоит поехать посмотреть [...]

Det sista exemplet är överhuvudtaget vanskligt att analysera; här finns en svensk kedja, *kunna företa sig*, som inte har återgivits så på ryska, och så finns det en rysk kedja utan motsvarighet i svenskan.

(WK 67) [...] inte kunna företa sig någonting, inte driva omkring i stan och inte fara till Venedig.

[...] не имея возможности ничего такого предпринять – ни пойти побродить по городу, ни съездить в Венецию.

4.5. Rysk infinitiv utan motsvarighet i svenska

Det här avsnittet ligger som tidigare påpekats något utanför ramen för min uppsats, som ju är att undersöka hur svenska infinitiver återges på ryska. Men den lilla utvikningen gav ändå ett intressant resultat; det visade sig nämligen att översättarna hade använt sig av infinitiv utan motsvarighet i källspråkstexten i ganska många fall, närmare bestämt 102 stycken, vilket utgör cirka 20 % av det totala antalet infinitiver i målspråkstexterna. Jag har här inte räknat fram några exakta siffror på antalet för olika konstruktioner, varken för ryska eller svenska, utan jag tänkte i första hand kommentera några exempel med utgångspunkt i de svenska texterna.

Beträffande de ryska konstruktioner som har använts kan man ändå notera två lite vanligare, och det är olika modalpredikativ + inf samt fasverb + inf. I övrigt förekommer diverse frastyper med bara några få belägg av varje, som till exempel *если* + inf, *мало* + inf, *чтобы* + inf, imperfektivt futurum eller fristående infinitiver.

I vilka situationer har då översättarna tagit till infinitiv utan motsvarighet i källspråket? Till att börja med kan konstateras att det vanligaste är när svenskan har en fras med finit verb. Den situationen står för en dryg tredjedel av fallen och det kan låta så här:

(AL 47) [...] tänkte han fortfarande på henne?

Продолжал ли он думать о ней?

(MN 45) [...] sprang ut och letade [...]

[...] бежал искать их [...]

(JM 65) Jag såg på henne när hon talade.

Пока она говорила, я успел ее рассмотреть.

I det första exemplet har ryskan lagt till ett finit verb, *продолжал*, som väl närmast täcker betydelsen i *fortfarande*, medan svenskans finita verb *tänkte* har återgivits med infinitiv. Det andra konstrueras på ryska så att målet för rörelseverbet *бежал* markeras med infinitiven *искать*, och i det tredje exemplet har översättaren gjort en egen tolkning genom tillägget av *успел*.

En annan situation är när svenskan har ett ord eller uttryck som inte har någon direkt motsvarighet i ryska, och där kanske till och med ordboken föreslår en omskrivning. Ett exempel på detta har berörts tidigare (avsnitt 4.4), men det finns fler:

(WK 18) Hon höll på till läggdags.

Она играет, пока не приходит время ложиться спать.

(MN 74) Och innan vi visste ordet av [...]

Не успели мы сообразить [...]

(IL 17) [...] men jag kan ringa återbud [...]

[...] но могу позвонить и отказаться [...]

(MN 76) Jag och kompisen hjälpte henne som tack.

Мы с приятелем решили отблагодарить ее [...]

(AL 63) [...] en onaturligt rik och giftasvillig flicka några socknar längre bort.

[...] невероятно богатой девушке из дальнего церковного прихода желавшей выйти замуж.

I alla de här fallen kan man tala om översättning på ord- eller frasnivå. Att exempelvis ett ord som *giftasvillig* återges med en förklarande omskrivning förefaller naturligt.

Det finns också ganska många exempel där den ryska infinitiven inte motsvaras av någonting alls i den svenska texten, alltså ett slags "spegelvänd" nollöversättning som i de följande:

(AL 68) Visst vore det bra mä femtitusen [...]

Известное дело, неплохо было бы огрести враз пятьдесят тысяч [...]

(TL 77) Faktum är att [...]

По правде сказать [...]

(JM 6) [...] skrek hon genom motordånet.

[...] крикнула Мадам, стараясь перекрыть рев двигателя.

I ett avslutande exempel fyller den ryska översättningen ut en lång svensk mening med *är* och *måste* som enda verb genom att skriva ut tre infinitiver som på något sätt är underförstådda i originalet:

(JM 80) Förutom pengar och en bakgrund som inte är alltför solkig med maffiaanknytning och sånt där, så måste du in i dom rätta kretsarna.

Мало иметь деньги и в прошлом не слишком запятнать себя связями с мафией и так далее, надо обязательно получить доступ в соответствующие круги.

Alla de här ryska infinitiverna utan direkt motsvarande svensk infinitiv kan också vara värda att beakta när man jämför mera översiktligt hur svensk infinitiv översätts. Undersöker man bara de direkta motsvarigheterna får man fram att omkring 52 % av de svenska infinitiverna återfinns som sådana i de ryska översättningarna. Jämför man däremot målspråkstexternas totala antal infinitiver med källspråkstexternas blir siffran cirka 66 %. På ett sätt är detta kanske en mera upplysande siffra; den speglar, skulle man kunna säga, textens infinitivtäthet och då blir skillnaden mellan svenska och ryska mindre. Översättning kan ju som framgått ske på skilda nivåer och med olika transformationer (Barchudarov 1975). I det här sammanhanget är det också lätt gjort att ställa sig frågorna: Hur blir bilden om man jämför med ryska originaltexter? Eller: Vilka siffror skulle man få i en undersökning från andra hållet, med ryska som källspråk och svenska som målspråk?

5. Sammanfattning och slutsats

Så här långt har jag redovisat hur ett antal svenska infinitivkonstruktioner har översatts till ryska i de texter jag har undersökt, och det har blivit mycket siffror och detaljer inom varje grupp. För att få en tydlig totalbild av resultatet har jag därför slagit ihop alla delresultaten i en översiktstabell som följer nedan.

Översättningarna fördelade sig ju på två stora grupper, infinitiv och finit verb, samt några smågrupper (substantiv, gerundium och så vidare). För åskådlighetens skull har de senare i tabellen förts samman till en grupp kallad övriga. Detta kan vara försvarbart eftersom smågrupperna, med något undantag, var tämligen jämnt fördelade i hela materialet. Tabellen redovisar alltså översättningarna i tre kategorier: infinitiv, finit verb och övriga, med antal och procent.

Tabell 7 Översiktstabell med de ryska översättningarna fördelade på de olika svenska infinitivkonstruktionerna.

Svenska infinitiv-konstruktioner	ryska översättningar						
	antal				procent		
	infinitiv	finit verb	övriga	Σ	infinitiv	finit verb	övriga
Ska/kommer att	14	22	7	43	32,6	51,2	16,3
Skulle/kom att	25	60	11	96	26,0	62,5	11,5
Kan	25	14	11	50	50,0	28,0	22,0
Kunde	34	21	11	66	51,5	31,8	16,7
Hade kunnat		6	2	8		75,0	25,0
Kunna	7	4	1	12	58,3	33,3	8,3
Vilja	25	8	6	39	64,1	20,5	15,4
Måste	31	3		34	91,2	8,8	
Böra	11	1	3	15	73,3	6,7	20,0
Få	30	20	4	54	55,6	37,0	7,4
Fasverb	25	11	2	38	65,8	28,9	5,3
Bruka	5	7	3	15	33,3	46,7	20,0
Försöka	15	3	1	19	78,9	15,8	5,3
Andra verb	60	21	16	97	61,9	21,6	16,5
Ackusativ + inf	3	13	4	20	15,0	65,0	20,0
Preposition + inf	30	16	22	68	44,1	23,5	32,4
Attribut	25	5	11	41	61,0	12,2	26,8
Andra konstr	38	6	10	54	70,4	11,1	18,5
Totalt	403	241	125	769	52,4	31,3	16,3

Ur tabellen framgår att svensk infinitiv i 52,4 % av fallen har översatts till infinitiv i ryska. Hypotesen att svenska använder infinitivkonstruktioner i betydligt högre grad än ryska, visade sig alltså stämma, kanske inte helt oväntat. Som jag påtalade i avsnittet om ryska infinitiver utan motsvarighet i svenska så ändras siffrorna något om man väger in dessa (från 52,4 % till cirka 66 %), men det kvarstår ändå en betydande skillnad mellan svenskans och ryskans bruk av infinitiv.

Vidare framgår ur tabellen att nästföljande kategori översättningar, finita verb, är drygt hälften så stor (31,3 %) som infinitivgruppen, och kategorin övriga återigen hälften så stor (16,3 %). Resultatet är således tydligt på så vis att grupperna är klart skilda åt i storlekshänseende. Att gruppen övriga blir så påtagligt mycket mindre än de andra två, när den dessutom är ganska blandad, gör att man skulle kunna se dessa konstruktioner som speciallösningar, som översättaren tar till här och var men inte alltför ofta. Det enda som sticker ut en aning i det här sammanhanget är användningen av ryskt gerundium när svenskan har preposition + inf.

Ett annat sätt att läsa tabellen är detta: Samtliga svenska infinitivkonstruktioner (med ett undantag) kan översättas till ryska med mer eller mindre likartade infinitivkonstruktioner, men gör så i synnerligen varierande grad, som mest med hela 91,2 % vid *måste* + inf och som minst med 15,0 % vid infinitiv + akkusativ. En avsevärd spridning! Och i de två andra kategorierna, finita verb och övriga, är spridningen ungefär lika stor. Sett ur den synvinkeln är resultatet alltså inte särskilt entydigt.

Går det då att urskilja några mönster i ett så här brokigt resultat; några mönster som kan användas som konkreta råd vid översättning? Kanske inte mer än undantagsvis, skulle jag vilja säga. När man kommer ner till den nivån är antalet belägg trots allt väl litet för att det ska gå att dra några säkra slutsatser. För att kunna göra det måste man nog begränsa sig till en konstruktionstyp i taget (åtminstone i det format som ges av en kandidatuppsats) och göra en ordentlig korpusundersökning av exempelvis *skulle* + inf eller akkusativ + inf. Men som jag sade i inledningen så var mitt syfte snarare att få fram en översikt över "fältet" svenska infinitivfraser och deras ryska motsvarigheter, eftersom det finns så skilda uppfattningar av hur det ser ut.

Avslutningsvis kan man kanske säga att förstahandsvalet vid översättning av svensk infinitiv till ryska ändå blir just infinitiv, även om man inte får bortse från att det kan finnas många goda skäl att välja en annan översättning än den direkta i varje enskilt fall.

Och allra sist: Hur översattes då det citat av Jan Mårtenson som inledde uppsatsen? Jo, så här låter det i rysk översättning av N. N. Fëdorov:

(JM 77) Мне бы, например, в голову не пришло впустить к себе чужого человека, чтобы он обставил мой дом, распорядился, где, что и как разместить .

6. Förkortningar och tecken

inf = infinitiv

ipf = imperfektiv

pf = perfektiv

SAG = Svenska Akademiens grammatik

Σ = summa

\emptyset = nollöversättning

7. Litteraturlista

7.1. Källor:

- Kyrklund, Willy (1978). *Solange*. Lund: Alba.
- Lindgren, Astrid (1975). *Mina påhitt. Samuel August från Sevedstorp och Hanna i Hult*. Rabén & Sjögren.
- Lindgren, Torgny (1981). *Skrämmer dig minuten*. Stockholm: P. A. Norstedt & Söners Förlag.
- Ljubov' po- švedski*, (1993). Övers. av Afinogenova, A; Novickaja, I; Tumarkina T; Moskva: Olimp• PPP.
- Lo-Johansson, Ivar (1970). *Vällustingarna*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- Masetti, K. (2007). *Paren' s sosednej mogily*. Övers. av Dobronickaja, T. Moskva: Tekst.
- Mazetti, Katarina (1998). *Grabben i graven bredvid*. Stockholm: Alfabeta Bokförlag.
- Mortenson, Jan (1991). *Kubok Nerona*. Övers. av Fëdorov, N. N. Moskva: Chudožestvennaja literatura.
- Mårtenson, Jan (1988). *Neros bågare*. Wahlström & Widstrand.
- Niemi, Mikael (2000). *Populärmusik från Vittula*. Stockholm: Norstedts Förlag.
- Niemi, Mikael' (2003). *Populjarnaja muzyka iz Vittuly*. Övers. av Kosynkin, R. Moskva: Tekst

7.2. Referenser:

- Barchudarov, L. S. (1975). *Jazyk i perevod*. Moskva: Izdatel'stvo Meždunarodnye otnošeniya.
- Christensen, Lisa (1997). *Framtidsuttrycken i svenskans temporal system*. Lund: Lund University Press.
- Fält, Erik (2004). *Kort rysk grammatik*. Uppsala: Scripta textproduktion.
- Goldberg, Adele (1996). Construction Grammar, i: Brown, Keith & Miller, Jim (red.), *Concise Encyclopedia of Syntactic Theories*. Oxford: Elsevier Science Ltd.
- Ljung, Magnus & Ohlander, Sölve (1982). *Allmän grammatik*. Malmö: Liber Förlag.
- Malenkov, A. A. (2002). Grammatičeskie voprosy perevoda infinitiva i infinitivnych konstrukcij s anglijskogo jazyka na russkij, i: *Universitetskoe perevodovedenie. vyp. 3: Materialy III meždunarodnoj konferencii po perevodovedeniju "Fëdorovskie čtenija" 26-28 oktober 2001*. Sankt-Peterburg: Filologičeskij fakul'tet CPbGu. 305-308.
- Mathiassen, Terje (1996). *Russisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget..
- Nilsson, Morgan (2002). *Allmän grammatik för begynnande slavister*. Hällingsjö: Bokförlaget Mononen.
- Norstedts ryska ordbok* (2006). 1:a uppl. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Rebbe, Carl; Gullberg, Helge & Ivan, Nils (u.å.). *Svensk språklära*. Stockholm: Svenska Bokförlaget – Norstedts.
- Smirnova, Elena & Mortelmans, Tanja (2010). *Funktionale Grammatik*. Berlin/New York: Walter de Gruyter GmGH & Co. KG.

- Teleman, Ulf; Hellberg, Staffan & Andersson, Erik (1999). *Svenska Akademiens grammatik* 3. Fraser. Stockholm: Svenska Akademien.
- Walter, Jan Erik (2010). *Rysk grammatik*. Intervox.
- Wenell, Olov (2007). *En undersökning av det svenska verbet få och dess ryska motsvarigheter*. Ryska Specialarbete C, Göteborgs Universitet.
- Wikland, Lennart (1974). *Modern rysk grammatik*. Uppsala: Liber AB.